

คู่มือการปฏิบัติงาน

ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการ
เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖

เป็นเอกสารแจกตามโครงการประชุมสัมมนาองค์ความรู้

โดยกรมบัญชีกลาง ระหว่างวันที่ 22-23 พฤษภาคม 2556

ณ โรงแรมอิมพีเรียลควีนส์ปาร์ก สุขุมวิท 22 กรุงเทพฯ

สำนักกฎหมาย

โทร. 0 2127 7000 ต่อ 4320

โทรสาร 0 2127 7266

กรมบัญชีกลาง
กระทรวงการคลัง

คำนำ

ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ และกระทรวงการคลังได้กำหนดหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ ขึ้น เพื่อการปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว โดยที่การดำเนินการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติมีส่วนราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลายหน่วยงาน และต้องปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ ประกอบกับระเบียบฯ ที่ประกาศใช้ดังกล่าวมีสาระสำคัญที่เปลี่ยนแปลงไปจากระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องหลายประการ

กรมบัญชีกลางในฐานะเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลให้การดำเนินงานของส่วนราชการเป็นไปตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กำหนด และเพื่อให้การใช้จ่ายเงินของแผ่นดินเป็นไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์แก่ประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติ จึงได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินทดรองราชการเพื่อให้ส่วนราชการใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ตามวัตถุประสงค์

กรมบัญชีกลาง
กระทรวงการคลัง
เมษายน ๒๕๕๖

สารบัญ

หน้า

สาระสำคัญของระเบียบ

- คำนิยามศัพท์	
- แนวทางการพิจารณาเกี่ยวกับภัยพิบัติ	๒
- ส่วนราชการที่มีวงเงินทรงพระราชการ	๓
- การยกเลิกการขอรับการสนับสนุนวงเงินทรงพระราชการตามลำดับชั้น	๔
- ผู้มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงินทรงพระราชการ	๔
- หลักการใช้จ่ายเงินทรงพระราชการ	๕
- ขั้นตอนและวิธีดำเนินการเพื่อการป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน	๕
- ขั้นตอนและวิธีดำเนินการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ	๖
• การประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือ	๖
• การดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ	๖
- กรณีกรุงเทพมหานคร	๖
- กรณีจังหวัดอื่น	๗
• การใช้จ่ายเงินทรงพระราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ	๘
• การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติของกระทรวงกลาโหม	๑๐
• การสิ้นสุดการใช้จ่ายเงินทรงพระราชการ	๑๐
- คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ	๑๐
- การขอรับการสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือ	๑๒
- การขอใช้เงินทรงพระราชการ	๑๒
- การจัดหาและการควบคุมพัสดุ	๑๓
- การตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายเงินทรงพระราชการ	๑๔
- บทเฉพาะกาล	๑๕
- แผนผังการใช้จ่ายเงินทรงพระราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ	๑๗
- ประเด็นคำถาม – คำตอบ	๑๘

หนังสือสั่งการและตอบข้อหารือ

ภาคผนวก

- ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทรงพระราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ (หนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว ๗๓ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖)
- หลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินทรงพระราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ (หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว ๓๕ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๖)

เงินอุดหนุนการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

เมื่อภัยพิบัติเกิดขึ้นย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ทรัพย์สิน และความเป็นอยู่ของประชาชน หน่วยงานของรัฐจึงต้องเร่งดำเนินการให้ความช่วยเหลือเพื่อแก้ไขบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าก่อนที่จะมีมาตรการระยะยาวที่จะฟื้นฟู หรือแก้ไขปัญหาย่างถาวรต่อไป

โดยหลักการส่วนราชการต้องขอตั้งงบประมาณรายจ่ายสำหรับการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงาน แต่โดยสภาพข้อเท็จจริงที่ไม่อาจคาดการณ์ได้ว่าภัยพิบัติจะเกิดขึ้นเมื่อใด และมีความเสียหายที่ต้องให้ความช่วยเหลือเป็นจำนวนเท่าใด ทำให้ไม่สามารถตั้งงบประมาณเพื่อการดังกล่าวได้ และการรอการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายจะทำให้การช่วยเหลือเป็นไปอย่างไม่ทันทั่วถึง ดังนั้น เพื่อให้ผู้ประสบภัยพิบัติได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐอย่างเหมาะสมและทันต่อสถานการณ์ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๑ (๕) แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจึงกำหนดระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ส่วนราชการที่มีหน้าที่ในการดำเนินการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติ สามารถดำเนินการช่วยเหลือได้ทันที เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าและให้ประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุขโดยเร็ว นอกจากนี้ยังกำหนดให้สามารถใช้จ่ายเงินอุดหนุนการในเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติได้ จึงน่าที่จะลดความสูญเสียหรือความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในระดับหนึ่ง

สาระสำคัญของระเบียบ

คำนิยามศัพท์

ภัยพิบัติ หมายความว่า สาธารณภัย อันได้แก่ อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง ภาวะฝนแล้ง ฝนทิ้งช่วง ภัยจากลูกเห็บ ภัยอันเกิดจากไฟฟ้า ภัยที่เกิดจากโรคหรือการระบาดของแมลงหรือศัตรูพืชทุกชนิด อากาศหนาวจัดผิดปกติ ภัยสงคราม และภัยอันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ก่อการร้าย กองกำลังจากนอกประเทศ ตลอดจนภัยอื่น ๆ ไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ หรือมีบุคคลหรือสัตว์ทำให้เกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตร่างกายของประชาชน หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน

ฉุกเฉิน หมายความว่า เกิดขึ้นโดยปัจจุบันทันด่วนหรือเป็นที่คาดหมายว่าจะเกิดขึ้นในเวลาอันใกล้ และจำเป็นต้องรีบแก้ไขโดยฉับพลัน

ผู้ประสบภัยพิบัติ หมายความว่า ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ไม่รวมถึงส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ

การให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตร หมายความว่า รวมถึง การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติด้านการปศุสัตว์และด้านการประมงด้วย

การให้ความช่วยเหลือด้านสังคมสงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ประสบภัย หมายความว่า การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในระยะสั้น เพื่อให้ผู้ประสบภัยพิบัตินั้นสามารถช่วยเหลือตนเองได้ เช่น การให้ความช่วยเหลือเด็ก ผู้สูงอายุหรือคนพิการซึ่งหัวหน้าครอบครัวเสียชีวิต พิกัด หรือบาดเจ็บจากภัยพิบัติ การขนย้ายครอบครัว และการส่งเสริมอาชีพระยะสั้นแก่ครอบครัวของผู้ประสบภัยพิบัติ เป็นต้น ตลอดจนการให้คำปรึกษาแนะนำและการส่งต่อให้แก่หน่วยงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ อันเป็นการจำเป็นเพื่อให้การดำรงชีวิตเข้าสู่สภาวะปกติโดยเร็ว

การให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์และการสาธารณสุข หมายความว่า การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติด้านกายและจิต ซึ่งประกอบด้วย การรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันและควบคุมโรค การฟื้นฟูสมรรถภาพ และการสาธารณสุขที่จำเป็น เพื่อให้การดำรงชีวิตเข้าสู่สภาวะปกติโดยเร็ว

(ระเบียบฯ ข้อ ๕)

โดยที่ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้มีการปรับปรุงแก้ไขในสาระสำคัญของคำนิยาม ดังนี้

๑. “ภัยพิบัติ” โดยมุ่งเน้นให้หมายถึงภัยที่ไม่สามารถป้องกันหรือไม่อาจคาดหมาย พร้อมทั้งยกเลิกการกำหนดให้“ฟ้าผ่า” เป็นภัยพิบัติ เนื่องจากโดยสภาพการณ์ไม่มีลักษณะเป็นสาธารณภัย และยกเลิก“ภัยจากการปราบปรามของเจ้าหน้าที่” เนื่องจากโดยหลักการรัฐย่อมไม่ดำเนินการสิ่งใดที่จะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน แต่หากมีประชาชนได้รับผลกระทบจากการดำเนินการตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่หรือรัฐ รัฐย่อมต้องให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสมแก่กรณีอยู่แล้ว

๒. “ผู้ประสบภัยพิบัติ” โดยไม่รวมถึงส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ เนื่องจากส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐมีงบประมาณในการดำเนินการอยู่แล้ว

แนวทางการพิจารณาเกี่ยวกับภัยพิบัติ

จากคำนิยามข้างต้น สามารถสรุปเป็นแนวทางในการพิจารณาว่าภัยที่เกิดขึ้นถือเป็นภัยพิบัติที่สามารถให้ความช่วยเหลือตามระเบียบฯ ได้หรือไม่ นั้น จะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริง ดังนี้

๑. ภัยที่เกิดขึ้นต้องมีลักษณะเป็นภัยพิบัติ กล่าวคือ

๑) มีการกระทำหรือเหตุต่าง ๆ ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ หรือมีบุคคล หรือสัตว์ ทำให้เกิดขึ้น ซึ่งทำให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน

๒) ต้องเป็นสาธารณภัย กล่าวคือ ภัยที่เกิดขึ้นแก่คนหมู่มาก มิใช่เกิดแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง และเป็นภัยที่ประชาชนทั่วไปไม่สามารถป้องกันหรือแก้ไขได้ด้วยตนเอง

๒. เป็นภัยที่เกิดขึ้นโดยปัจจุบันทันด่วน

๓. จำเป็นต้องรีบแก้ไขโดยฉับพลัน

๔. อยู่ในระหว่างที่ยังไม่ได้รับเงินงบประมาณรายจ่าย

ซึ่งกรณีที่จะถือว่าเป็นภัยพิบัติตามนัยระเบียบฯ นั้น ได้กำหนดไว้อย่างกว้างขวางเพื่อให้ครอบคลุมสถานการณ์หรือเหตุต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นนอกเหนือจากเหตุการณ์ตามที่ระบุไว้ และหากกรณีเป็นไปตามองค์ประกอบดังกล่าวครบถ้วน ส่วนราชการย่อมสามารถพิจารณาให้ความช่วยเหลือตามระเบียบฯ ได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม แต่หากความเดือดร้อนเสียหายดังกล่าวมิได้เป็นภัยพิบัติอันเป็นสาธารณภัย ตลอดจนมิได้มีองค์ประกอบอื่น ๆ ครบถ้วนแล้ว ย่อมไม่เข้าข่ายที่จะเบิกจ่ายเงินอุดหนุนราชการตามระเบียบฯ ได้ หากส่วนราชการมีนโยบายหรือจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือก็อาจพิจารณาให้ความช่วยเหลือตามกฎหมาย หรือระเบียบอื่นที่ว่าด้วยการนั้น ตามแต่กรณี

นอกจากนี้ ในการพิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับภัยที่เกิดขึ้นบางกรณีว่าเข้าข่ายเป็น “ภัยพิบัติ” ที่จะสามารถให้ความช่วยเหลือตามระเบียบฯ ได้หรือไม่ นั้น ต้องนำข้อมูลทางวิชาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาประกอบการพิจารณาว่าเข้าองค์ประกอบตามคำนิยามโดยครบถ้วนหรือไม่ หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นสาธารณภัยที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของประชาชน และเกิดขึ้นอย่าง

ฉบับนี้ จำเป็นต้องรีบแก้ไขเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าแก่ประชาชน ก็สามารถพิจารณาให้ความช่วยเหลือตามระเบียบฯ ได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม

ส่วนราชการที่มีวงเงินตรองราชการ

ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินตรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ ข้อ ๘ อนุญาตให้ส่วนราชการมีวงเงินตรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ในการให้หรือสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในระหว่างที่ยังไม่ได้รับเงินงบประมาณรายจ่าย สำหรับหมุนเวียนใช้จ่ายทุกภัยพิบัติที่เกิดขึ้น ดังนี้

๑. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี	
สำนักนายกรัฐมนตรี	๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท
๒. สำนักงานปลัดกระทรวง	
กระทรวงกลาโหม	๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท
๓. สำนักงานปลัดกระทรวง	
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท
๔. สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท
๕. สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย	๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท
๖. สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข	๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท
๗. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท
๘. สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด แต่ละ	๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

ในการนี้ ปลัดกระทรวงกลาโหมมีอำนาจจัดสรรเงินตรองราชการของหน่วยงานตนเอง ให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงกลาโหมตามความจำเป็นและเหมาะสม และผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจจัดสรรเงินตรองราชการของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้แก่อำเภอหรือกิ่งอำเภอตามความจำเป็นและเหมาะสม ซึ่งแต่ละแห่งต้องไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ ในกรณีที่มีความจำเป็นจะจัดสรรเพิ่มเติมให้อีกก็ได้

กรณีที่เกิดภัยพิบัติฉุกเฉิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจอนุมัติให้ส่วนราชการอื่น มีวงเงินตรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินได้ตามความเหมาะสมจำเป็น และกรณีที่มีวงเงินตรองราชการไม่พอให้ส่วนราชการดังกล่าวหรือส่วนราชการที่มีวงเงินตรองราชการตามระเบียบฯ สามารถขอขยายวงเงินตรองราชการเพิ่มโดยตรงต่อกระทรวงการคลังได้ แล้วให้รายงานการอนุมัติดังกล่าวให้นายกรัฐมนตรีทราบ

โดยที่ระเบียบดังกล่าว ได้มีการปรับลดวงเงินตรองราชการของจังหวัด จากเดิม ๕๐ ล้านบาท ลงเหลือจังหวัดละ ๒๐ ล้านบาท เนื่องจากได้เน้นหลักการให้ความช่วยเหลือเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของประชาชน เพื่อให้การดำรงชีวิตเข้าสู่สภาวะปกติโดยเร็ว ซึ่งภัยพิบัติที่เกิดขึ้น และต้องให้ความช่วยเหลืออาจมิใช่เป็นภัยพิบัติที่มีความรุนแรงขั้นสูงในทุกกรณี ประกอบกับระเบียบฯ ได้กำหนดให้จังหวัดสามารถใช้จ่ายเงินตรองราชการในเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติได้ จึงน่าที่จะลดความสูญเสียหรือความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในระดับหนึ่ง นอกจากนี้ในกรณีของการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติที่เกิดจากโรคระบาดหรือการระบาดของสัตว์หรือพืชทุกชนิด ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ใช้จ่ายจากเงินงบประมาณของหน่วยงานก่อน เมื่อไม่สามารถป้องกันได้และเกิดโรคหรือการแพร่ระบาดแล้ว และงบประมาณไม่เพียงพออาจใช้จ่ายจากเงินตรองราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงแบ่งเบาภาระในการใช้จ่ายเงินตรองราชการของผู้ว่าราชการจังหวัดลงส่วนหนึ่ง อย่างไรก็ดี ในกรณี

ที่วงเงินอุดหนุนราชการเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าไม่เพียงพอ ส่วนราชการก็สามารถขอขยายวงเงินมายังกระทรวงการคลังได้โดยตรง ซึ่งการกำหนดดังกล่าวเพื่อให้สามารถกำกับดูแลการใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการให้มีความสัมพันธ์อย่างเหมาะสมกับเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น

สำหรับกรณีของจังหวัดที่มีอำเภอจำนวนมาก เมื่อจังหวัดจัดสรรเงินให้อำเภอแล้ว จังหวัดจะไม่เหลือวงเงินเพียงพอที่จะบริหารจัดการในภาพรวม นั้น ตามระเบียบฯ ข้อ ๘ วรรค ๒ กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจจัดสรรเงินอุดหนุนราชการให้แก่อำเภอหรือกิ่งอำเภอตามความจำเป็นเหมาะสมแห่งละไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ในกรณีที่มีความจำเป็นจะจัดสรรเพิ่มเติมให้อีกก็ได้ ซึ่งกรณีนี้เป็นเรื่อง que ผู้ว่าราชการจังหวัดจะบริหารจัดการเงินอุดหนุนราชการได้ตามที่เห็นสมควร ตามเวลา สถานการณ์ และวงเงิน โดยมีได้เป็นการกำหนดตายตัวผูกมัดว่าจะต้องจัดสรรให้ทุกอำเภอไว้อย่างไร

การยกเลิกการขอรับการสนับสนุนวงเงินอุดหนุนราชการตามลำดับขั้น

จากการที่ระเบียบฯ กำหนดให้จังหวัด (สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด) สามารถขอขยายวงเงินมายังกระทรวงการคลังได้โดยตรง (โดยผ่านกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในฐานะหน่วยงานเจ้าสังกัด) โดยยกเลิกการขอรับการสนับสนุนวงเงินอุดหนุนราชการตามลำดับขั้น ทำให้ลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน อันจะส่งผลให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติเป็นไปอย่างรวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์ยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ดี การพิจารณาขยายวงเงินอุดหนุนราชการจะสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและรอบคอบ ต่อเมื่อจังหวัดแจ้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของกระทรวงการคลังทุกครั้ง que เสนอเรื่อง ขออนุมัติขยายวงเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ดังนี้ (๑) รายการค่าใช้จ่ายที่ได้ใช้จ่ายจากวงเงินตามระเบียบฯ (๒) จำนวนเงินที่เหลืออยู่ก่อนการขออนุมัติขยายวงเงิน (๓) เหตุผลและความจำเป็น (๔) รายการค่าใช้จ่ายของวงเงินที่ขออนุมัติให้ขยาย และประมาณการราคาของแต่ละรายการดังกล่าว และ (๕) มีการรวบรวมใบสำคัญและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินส่งให้สำนักงานงบประมาณภายในเวลาที่กำหนดหรือไม่ อย่างไร ซึ่งกระทรวงการคลังโดยกรมบัญชีกลางจะถือความเห็นของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นสำคัญ

ผู้มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงินอุดหนุนราชการ

การอนุมัติจ่ายเงินอุดหนุนราชการภายในวงเงินที่กำหนด ให้เป็นอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้

๑. นายกรัฐมนตรี สำหรับกรณีวงเงินของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
๒. ปลัดกระทรวงกลาโหม สำหรับกรณีวงเงินของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
๓. ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำหรับกรณีวงเงินของสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
๔. ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำหรับกรณีวงเงินของสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๕. ปลัดกระทรวงมหาดไทย สำหรับกรณีวงเงินของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
๖. ปลัดกระทรวงสาธารณสุข สำหรับกรณีวงเงินของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
๗. อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สำหรับกรณีวงเงินของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๘. ผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับกรณีวงเงินของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เว้นแต่การอนุมัติจ่ายเงินทดรองของอำเภอหรือกิ่งอำเภอภายในวงเงินที่จัดสรรให้ ให้เป็นอำนาจของนายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี

ผู้มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงินทดรองราชการดังกล่าว อาจมอบหมายให้บุคคลอื่นซึ่งเป็นข้าราชการ ในสังกัดอนุมัติจ่ายเงินทดรองราชการแทนตนก็ได้

ในกรณีที่มีเหตุอันควรคาดหมายได้ว่าจะเกิดภัยพิบัติขึ้นในจังหวัดใด และมีความจำเป็นต้องเตรียม เงินสดไว้ เพื่อใช้จ่ายในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในวันหยุดราชการ เช่น วันหยุดประจำปี เทศกาล วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา เป็นต้น ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจเบิกเงินทดรองราชการ เพื่อสำรองจ่ายได้ตามความเหมาะสมจำเป็น และเมื่อภัยพิบัติสิ้นสุดลงให้นำเงินที่เหลือส่งคืนคลัง (ระเบียบฯ ข้อ ๙)

หลักการใช้จ่ายเงินทดรองราชการ

การใช้จ่ายเงินทดรองราชการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ แบ่งเป็น ๒ กรณี ดังนี้

๑. เพื่อการป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน เมื่อเป็นที่คาดว่าจะเกิดภัยพิบัติกรณี ฉุกเฉินขึ้นในเวลาอันใกล้และจำเป็นต้องรีบดำเนินการโดยฉับพลัน ภายในวงเงินไม่เกิน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (ระเบียบฯ ข้อ ๑๘)

๒. เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ โดยเร่งด่วนตามความจำเป็นและเหมาะสมเมื่อเกิด ภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้นในห้องที่ใดห้องที่หนึ่ง โดยมุ่งหมายที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของ ผู้ประสบภัยพิบัติ แต่มิได้มุ่งหมายที่จะชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้ใด (ระเบียบฯ ข้อ ๑๖)

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการเพื่อการป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

เมื่อเป็นที่คาดว่าจะเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้นในเวลาอันใกล้ และจำเป็นต้องรีบดำเนินการ โดยฉับพลัน ให้ส่วนราชการสามารถใช้จ่ายเงินทดรองราชการในเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน นั้นได้ ภายในวงเงินไม่เกิน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยดำเนินการ ดังนี้

๑. กรณีกรุงเทพมหานคร ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยอธิบดี กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงิน

กรณีจังหวัดอื่น ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงิน

๒. ไม่ต้องประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

๓. การใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กรมป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

เมื่อดำเนินการป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินแล้ว แต่ไม่สามารถป้องกันหรือยับยั้ง ภัยพิบัติดังกล่าวได้ ก็ให้ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินต่อไป

ข้อยกเว้น การใช้จ่ายเงินทดรองราชการในเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัตินี้ ไม่รวมถึงการป้องกัน หรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินด้านการเกษตรที่เกิดจากโรคหรือการระบาดของสัตว์หรือพืชทุกชนิด (ระเบียบฯ ข้อ ๑๘)

การป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน หรือการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจากภัย ที่เกิดจากโรคหรือการระบาดของสัตว์หรือพืชทุกชนิด ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ใช้จ่ายจาก

เงินงบประมาณของหน่วยงานก่อน เมื่อไม่สามารถป้องกันได้และเกิดโรคหรือการแพร่ระบาดแล้วและงบประมาณไม่เพียงพอ ให้สามารถใช้จ่ายจากเงินอุดหนุนราชการของสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ (ระเบียบฯ ข้อ ๑๙) กล่าวคือ ในหลักการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต้องใช้จ่ายเงินงบประมาณของหน่วยงานตนเองในการป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติ หรือให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติที่ได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากการเกิดโรคหรือการระบาดของสัตว์หรือพืชทุกชนิดก่อน ต่อเมื่อเกิดโรคหรือการแพร่ระบาดแล้วและงบประมาณของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไม่เพียงพอ จึงจะสามารถใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการของสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติดังกล่าวได้แต่อย่างไรก็ดี หากความเสียหายด้านการเกษตรเกิดขึ้นเนื่องจากภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินอื่น ๆ เช่น อุทกภัย ภัยแล้ง เป็นต้น กรณีเช่นนี้ จึงจะสามารถใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดได้

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ

๑. การประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือ

เมื่อมีภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินเกิดขึ้นในท้องที่ใด ให้ผู้มีอำนาจดำเนินการประกาศให้ท้องที่นั้นเป็นเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ดังนี้

๑) กรณีกรุงเทพมหานคร ให้เป็นอำนาจของอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๒) กรณีจังหวัดอื่น ให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดร่วมกับคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.)

โดยการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้ (๑) ประเภทของภัย (๒) พื้นที่ที่เกิดภัยพิบัติ (๓) วัน เดือน ปี ที่เกิดและสิ้นสุดภัยพิบัติ (๔) เวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดการให้ความช่วยเหลือ ทั้งนี้ โดยให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

ข้อยกเว้น ในกรณีที่การประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในจังหวัดอื่น ๆ หากไม่สามารถประชุม ก.ช.ภ.จ. ได้ทันเวลาที่ และผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าความเสียหายดังกล่าวเป็นภัยพิบัติตามระเบียบฯ ก็ให้มีอำนาจประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินไปก่อนได้ โดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจาก ก.ช.ภ.จ. แต่อย่างใด (ระเบียบฯ ข้อ ๒๐)

จากระเบียบข้างต้นสรุปได้ว่า ในกรณีที่มีภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินเกิดขึ้นและมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติดังกล่าว ผู้มีอำนาจตามที่กำหนดต้องประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติก่อนเสมอ จึงจะใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการตามระเบียบฯ ได้

๒. การดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ

เมื่อได้มีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินแล้ว ให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ดังนี้

๑) กรณีกรุงเทพมหานคร (ระเบียบฯ ข้อ ๒๒)

๑.๑) ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติทุกด้าน เว้นแต่การให้ความช่วยเหลือด้านสังคมสงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ประสบภัย การให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตร หรือการให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์และการสาธารณสุขให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงสาธารณสุข แล้วแต่กรณี

๑.๒) กรณีส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐซึ่งไม่มีวงเงินอุดหนุนราชการตามระเบียบนี้ได้รับการร้องขอให้ช่วยเหลือ หรือถูกสั่งการให้ช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ให้ขอรับการสนับสนุนจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เว้นแต่การให้ความช่วยเหลือด้านสังคมสงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ประสบภัย การให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตร หรือการให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์และการสาธารณสุขให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงสาธารณสุข แล้วแต่กรณี

๑.๓) กรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ให้สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีหรือสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ให้การสนับสนุนเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินแก่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข และกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยไม่ต้องให้ส่วนราชการดังกล่าวขอรับการสนับสนุนก่อนได้

๑.๔) กรณีที่มีความจำเป็นเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน และกระทรวงกลาโหมได้รับการร้องขอหรือถูกสั่งการ หน่วยงานดังกล่าวสามารถดำเนินการให้ความช่วยเหลือได้โดยตรง (ตามข้อตกลงร่วมกันระหว่างส่วนราชการที่กำหนดตามระเบียบฯ ข้อ ๒๔)

๒) กรณีจังหวัดอื่น (ระเบียบฯ ข้อ ๒๓)

๒.๑) ให้อำเภอหรือกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี ดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติตามมติของคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติอำเภอ (ก.ช.ภ.อ.) หรือคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกิ่งอำเภอ (ก.ช.ภ.กอ.) แล้วแต่กรณี ภายในวงเงินอุดหนุนราชการที่ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดสรรให้ และในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้เงินเพื่อดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติมากกว่าวงเงินที่ได้รับจัดสรร ให้อำเภอหรือกิ่งอำเภอขอรับการสนับสนุนโดยตรงจากจังหวัด และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติการจ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินของจังหวัด เพื่อสนับสนุนการดังกล่าว หรือดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามมติของคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.)

ข้อยกเว้น ในกรณีที่ไม่สามารถประชุม ก.ช.ภ.อ. ก.ช.ภ.กอ. หรือ ก.ช.ภ.จ. แล้วแต่กรณี ได้ทันเวลาที่ ถ้านายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี เห็นว่าความเสียหายดังกล่าวเป็นไปตามระเบียบนี้ กล่าวคือ เข้าข่ายเป็นภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ก็ให้มีอำนาจพิจารณาอนุมัติให้ความช่วยเหลือไปก่อนได้ โดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการในภายหลังแต่อย่างใด

๒.๒) ในกรณีส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐซึ่งไม่มีวงเงินอุดหนุนราชการตามระเบียบนี้ได้รับการร้องขอ หรือถูกสั่งการให้ช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ให้ขอรับการสนับสนุนจากจังหวัด

๒.๓) ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ และกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหรือกระทรวงกลาโหม แล้วแต่กรณี ได้รับการร้องขอหรือถูกสั่งการ ให้หน่วยงานดังกล่าวสามารถดำเนินการให้ความช่วยเหลือได้โดยตรง และรายงานให้ ก.ช.ภ.อ. ก.ช.ภ.กอ. หรือ ก.ช.ภ.จ. ทราบต่อไป เว้นแต่ในกรณีเป็นการให้การสนับสนุนและช่วยเหลือในด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะ

และสิ่งอื่น ๆ เพื่อใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสามารถดำเนินการให้ความช่วยเหลือได้โดยไม่ต้องร้องขอ

๒.๔) ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ให้กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือกระทรวงสาธารณสุข มีอำนาจโอนเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินให้แก่จังหวัดเพื่อใช้ในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติได้ตามภารกิจของส่วนราชการเจ้าของเงิน โดยไม่ต้องให้จังหวัดขอรับการสนับสนุนก่อนได้

๒.๕) ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ให้สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจโอนเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติให้แก่จังหวัด โดยไม่ต้องให้จังหวัดขอรับการสนับสนุนก่อนได้

สำหรับการโอนเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินให้แก่จังหวัด ให้ดำเนินการตามวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด

๓. การใช้จ่ายเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ

การใช้จ่ายเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินตามระเบียบนี้ ต้องเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของประชาชน หรือเป็นการซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิมอันเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า โดยไม่สามารถใช้จ่ายเงินทดรองราชการเพื่อสร้างสิ่งก่อสร้างหรือสาธารณูปโภคที่ถาวรหรือก่อสร้างใหม่ได้ (ระเบียบฯ ข้อ ๑๗)

ทั้งนี้ การจ่ายเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินให้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด หากมีความจำเป็นต้องจ่ายนอกเหนือหลักเกณฑ์ ต้องได้รับอนุมัติจากกระทรวงการคลังก่อน (ระเบียบฯ ข้อ ๒๗) ซึ่งปัจจุบันกระทรวงการคลังได้กำหนดหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ ขึ้น เพื่อให้ส่วนราชการถือปฏิบัติ โดยประกาศ ณ วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๖ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๖ ตามหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว ๓๕ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๖

หลักเกณฑ์ดังกล่าวได้กำหนดขอบเขตการจ่ายเงินทดรองราชการว่า จะต้องเป็นการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินตามความหมายแห่งระเบียบฯ โดยให้ช่วยเหลือเป็นสิ่งของหรือจ่ายเป็นเงิน และให้คำนึงถึงสภาพและเหตุการณ์ตามความเหมาะสม โดยแบ่งเป็นด้านต่าง ๆ ๖ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านการดำรงชีพ เช่น ค่าอาหารจัดเลี้ยง ค่าถุงยังชีพ ค่าจัดซื้อหรือจัดหาสำหรับบริโภคหรือใช้สอยในที่อยู่อาศัย ค่าจัดหาสิ่งของในการดำรงชีพเบื้องต้นกรณีที่อยู่อาศัยได้รับความเสียหายทั้งหลัง ค่าวัสดุซ่อมแซมหรือก่อสร้างที่อยู่อาศัยประจำ ค่าวัสดุซ่อมแซมหรือสร้างยุ้งข้าว ค่าเครื่องนุ่งห่ม

๒. ด้านสังคมสงเคราะห์ เช่น ช่วยเหลือเป็นเงินสงเคราะห์เพื่อบรรเทาภาวะวิกฤตเฉพาะหน้าแก่นักเรียน นักศึกษา ที่บิดามารดาหรือผู้อุปการะเลี้ยงดู หรือผู้มีรายได้หลักเลี้ยงดูครอบครัวเสียชีวิตจากภัยพิบัติ จัดโครงการฝึกอบรมส่งเสริมอาชีพระยะสั้น

๓. ด้านการแพทย์และการสาธารณสุข เช่น จัดหาวัสดุ เคมีภัณฑ์ อาหารเสริมโปรตีน ค่าวัสดุวิทยาศาสตร์ ค่ายาและเวชภัณฑ์ สำหรับการรักษาและควบคุมการแพร่ระบาดของโรค

๔. ด้านการเกษตร ให้ดำเนินการช่วยเหลือเป็นตัวเงินในลำดับแรกแก่ผู้ประสบภัยพิบัติที่ขึ้นทะเบียนกับหน่วยงานที่กำกับดูแลแต่ละด้านของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ก่อนเกิดภัยพิบัติแล้วเท่านั้น โดยให้เบิกจ่ายได้ ดังนี้

๑) ด้านพืช เช่น

- กรณีพืชตายหรือเสียหาย ให้ช่วยเหลือเป็นค่าพันธุ์พืชและค่าปุ๋ย ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด ตามจำนวนพื้นที่ทำการเกษตรจริงที่ได้รับความเสียหาย แต่ไม่เกิน ๓๐ ไร่

- กรณีพื้นที่ทำการเพาะปลูกถูกหิน ดิน ทราย ไม้ โคสน รวมทั้งซากวัสดุทุกชนิด ทับถมจนไม่สามารถใช้เพาะปลูกได้ และหน่วยงานของรัฐไม่สามารถเข้าไปให้ความช่วยเหลือได้ ให้ช่วยเหลือค่าใช้จ่ายเป็นค่าจ้างเหมาในการขุดลอก ขนย้ายวัสดุดังกล่าว เพื่อให้สามารถใช้พื้นที่เพื่อการเพาะปลูกพืชอายุสั้นได้ ไม่เกิน ๕ ไร่

- กรณีเกิดการแพร่ระบาดของศัตรูพืช ให้จัดหาสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช หรืออินทรีย์วัตถุ ตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์ทุกชนิดในการกำจัดการแพร่ระบาดของศัตรูพืชทุกชนิด

๒) ด้านประมง ให้ช่วยเหลือเป็นพันธุ์สัตว์น้ำ อาหารสัตว์น้ำ วัสดุทางการแพทย์ สารเคมีและยารักษาโรคที่จำเป็น

๓) ด้านปศุสัตว์ ให้จัดหาพืชอาหารสัตว์ วัคซีนและเวชภัณฑ์รักษาสัตว์

๔) ด้านการเกษตรอื่น เช่น

- ค่าใช้จ่ายในการปรับเปลี่ยนพื้นที่ การไถพรวน ยกร่อง การก่อสร้างคันดินเพื่อการเพาะปลูกพืชหรือประกอบกิจกรรมด้านการเกษตร ค่าซ่อมแซมอาคารชลประทานและระบบชลประทาน เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการระบายน้ำ

- ค่าจ้างเหมารถยนต์ ค่าระวางบรรทุกทางรถไฟ และเรือบรรทุกของเอกชน เพื่อใช้ในการขนย้ายสัตว์เลี้ยง หรือขนส่งพืชพันธุ์อาหารสัตว์

๕. ด้านบรรเทาสาธารณภัย เช่น จัดหาภาชนะรองรับน้ำ ซ่อมแซมภาชนะรองรับน้ำ ซ่อมแซมสิ่งสาธารณประโยชน์ ซึ่งในกรณีของการซ่อมแซมสิ่งสาธารณประโยชน์ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องเป็นกรณีที่งบประมาณเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นซึ่งตั้งไว้ในปีนั้นได้ใช้จ่ายหมดแล้ว และหากไม่ซ่อมแซมจะบังเกิดความเสียหายต่อสิ่งสาธารณประโยชน์ หรือสร้างความเดือดร้อนแก่ราษฎรโดยรวม โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีหนังสือยืนยันข้อมูลดังกล่าวด้วย เพื่อประกอบการพิจารณากรณีใช้เงินทดรองราชการเพื่อซ่อมแซมสิ่งสาธารณประโยชน์ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๖. ด้านการปฏิบัติงานให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย เช่น ค่าซ่อมแซมครุภัณฑ์ รวมทั้งยานพาหนะของทางราชการหรือเอกชนที่นำมาช่วยเหลือโดยสมัครใจและไม่คิดมูลค่า ค่าตอบแทน ค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลา ค่าใช้จ่ายในการเดินทางสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ออกปฏิบัติงานให้ความช่วยเหลือ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น ค่ากระแสไฟฟ้า เป็นต้น

หลักการ ในการใช้จ่ายเงินทดรองราชการเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าตอบแทน ค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลา ค่าใช้จ่ายในการเดินทางสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ออกปฏิบัติงานให้ความช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ประสบภัย ให้เบิกจ่ายได้เฉพาะกรณีที่งบประมาณปกติไม่เพียงพอ หรือมิได้ตั้งไว้เพื่อการนี้เท่านั้น

๔. การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติของกระทรวงกลาโหม

การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติของกระทรวงกลาโหมทั้งในกรุงเทพมหานครและจังหวัดอื่น ให้สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงกลาโหม หรือหน่วยงานในสังกัดกระทรวงกลาโหมที่ได้รับมอบหมาย ดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติตามข้อตกลงร่วมกันระหว่างกระทรวงกลาโหม กรุงเทพมหานคร กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงสาธารณสุข โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังและสำนักงบประมาณ และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กระทรวงกลาโหมกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง เพื่อให้การช่วยเหลือเป็นไปโดยทั่วถึงและไม่ซ้ำซ้อนกัน (ระเบียบฯ ข้อ ๒๔)

๕. การสิ้นสุดการใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการ

ให้ส่วนราชการที่มีวงเงินอุดหนุนราชการยุติการอนุมัติจ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ในกรณีใดกรณีหนึ่งที่เกิดขึ้นก่อน ดังต่อไปนี้

- ๑) เมื่อส่วนราชการได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติแล้ว
 - ๒) เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการให้ความช่วยเหลือตามประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือ (ระยะเวลาตามหลักเกณฑ์การประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง)
 - ๓) มีการประกาศยุติการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจากอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (กรณีเกิดภัยพิบัติในพื้นที่กรุงเทพมหานคร) หรือผู้ว่าราชการจังหวัด (กรณีเกิดภัยพิบัติในจังหวัดอื่น) แล้วแต่กรณี
- (ระเบียบฯ ข้อ ๑๐)

คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ

โดยที่ระเบียบฯ กำหนดให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในอำเภอหรือกิ่งอำเภอ หรือในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ให้ดำเนินการตามมติของคณะกรรมการ เพื่อให้การพิจารณาช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติเป็นไปอย่างรอบคอบ รัดกุม มีข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วน ตลอดจนเพื่อความโปร่งใส และการตรวจสอบได้ โดยให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติระดับอำเภอ หรือกิ่งอำเภอ เรียกว่า “คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติอำเภอ” เรียกโดยย่อว่า “ก.ช.ภ.อ.” หรือ “คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกิ่งอำเภอ” เรียกโดยย่อว่า “ก.ช.ภ.กอ.” แล้วแต่กรณี ประกอบด้วย นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ เป็นประธานกรรมการ หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอหรือกิ่งอำเภอที่เกี่ยวข้องหรือผู้แทน ผู้แทนกระทรวงกลาโหมหนึ่งคน ผู้แทนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหนึ่งคน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอหรือกิ่งอำเภอนั้นหนึ่งคน เป็นกรรมการ และปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายความมั่นคง เป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้ ก.ช.ภ.อ. หรือ ก.ช.ภ.กอ. มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- ๑) สำรวจความเสียหายจากภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินที่เกิดขึ้นในอำเภอหรือกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี และความต้องการรับความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ของผู้ประสบภัยพิบัติ โดยจัดทำบัญชีเป็นประเภทไว้
- ๒) พิจารณาช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด

๓) ประสานงานและร่วมดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกับ ก.ช.ภ.อ. หรือ ก.ช.ภ. กอ. อื่น ในกรณีที่เกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้นในหลายอำเภอหรือหลายกิ่งอำเภอ

๔) รายงานผลการสำรวจตาม ๑) และการแก้ไขความเดือดร้อนเฉพาะหน้าที่ได้ดำเนินการไปแล้วให้ ก.ช.ภ.จ. ทราบหรือเพื่อพิจารณาดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่อไป

๕) แต่งตั้งคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติตามที่ ก.ช.ภ.อ. หรือ ก.ช.ภ.กอ. มอบหมาย แล้วแต่กรณี

๒. คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติระดับจังหวัด เรียกว่า “คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด” เรียกโดยย่อว่า “ก.ช.ภ.จ.” ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ ปลัดจังหวัด พาณิชย์จังหวัด โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดที่เกี่ยวข้องหรือผู้แทน ผู้แทนกระทรวงกลาโหมหนึ่งคน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานหอการค้าจังหวัดหรือสภาอุตสาหกรรมจังหวัดหรือผู้แทนในเขตจังหวัดนั้นหนึ่งคน เป็นกรรมการ และหัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้ ก.ช.ภ.จ. มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑) พิจารณากลับการร้องการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติด้านต่างๆ ตามที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้สำรวจความเสียหายจากภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ที่ได้รับผิดชอบตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด

๒) พิจารณาช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด

๓) ระดมสรรพกำลัง ควบคุม เร่งรัด และประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ เพื่อให้ผู้ประสบภัยพิบัติได้รับความช่วยเหลืออย่างรวดเร็วทั่วถึงและไม่ซ้ำซ้อน

๔) พิจารณานุมัติค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติสำหรับส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่ไม่มีเงินอุดหนุนจากราชการตามระเบียบนี้ แต่จำเป็นต้องดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติตามมติของ ก.ช.ภ.จ.

๕) จัดทำโครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณ กำลังคน อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะ และอื่น ๆ ที่จำเป็นจากส่วนกลางในกรณีภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินที่เกิดขึ้นเกินกว่าความสามารถของจังหวัด

๖) ประสานงานและร่วมดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกับ ก.ช.ภ.จ. อื่นในกรณีภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินเกิดขึ้นในหลายจังหวัด

๗) รายงานความเสียหายจากภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินที่เกิดขึ้นในจังหวัด การแก้ไขความเดือดร้อนเฉพาะหน้าที่ได้ดำเนินการไปแล้ว และโครงการขอรับการสนับสนุนการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจากส่วนกลาง ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทราบหรือเพื่อพิจารณาดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่อไป

๘) พิจารณาประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัด

การประชุมคณะกรรมการดังกล่าว ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

มติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรณีที่มีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานลงคะแนนเสียงอีกหนึ่งเสียง เป็นเสียงชี้ขาด

การขอรับการสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือ

การขอรับการสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือ ให้ทำเป็นหนังสือซึ่งอย่างน้อยให้มีรายการดังต่อไปนี้

๑. ประเภทของภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน
 ๒. วัน เดือน ปีที่เกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน และวัน เดือน ปีที่เกิดความเสียหาย
 ๓. สถานที่เกิดเหตุ (ให้ระบุชื่อถนน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ)
 ๔. จำนวนผู้ประสบภัยพิบัติโดยประมาณ
 ๕. ความเสียหายโดยประมาณ เช่น จำนวนบ้านเรือนที่เสียหาย ทรัพย์สินที่เสียหาย รวมทั้งมูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นโดยประมาณ จำนวนผู้บาดเจ็บ ผู้เสียชีวิต เป็นต้น
 ๖. การช่วยเหลือแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนเฉพาะหน้าที่ได้ดำเนินการไปแล้ว
 ๗. ความต้องการในการขอรับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือ
- กรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนไม่อาจขอรับการสนับสนุนเป็นหนังสือได้ ให้ขอรับการสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือโดยเครื่องมือสื่อสารใด ๆ หรือโดยวิธีอื่นใดและให้ยืนยันเป็นหนังสือในภายหลังโดยด่วนที่สุด

การขอรับการสนับสนุนระหว่างส่วนราชการ ให้ทำสัญญาอัยมเงินตามระเบียบของทางราชการ

การขอใช้เงินทดรองราชการ

เมื่อส่วนราชการได้จ่ายเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินไปแล้วให้ดำเนินการขอรับการจัดสรรเงินงบประมาณรายจ่ายเพื่อขอใช้เงินทดรองราชการ ดังนี้

๑. กรณีส่วนราชการที่มีวงเงินทดรองราชการ (ระเบียบฯ ข้อ ๓๐)
 - ๑) ให้ส่งใบสำคัญและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินให้สำนักงานงบประมาณภายใน ๓๐ วันทำการนับแต่วันที่ได้รับเงินจากคลัง
 - ๒) ให้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินซึ่งผู้มีอำนาจอนุมัติรับรองและเก็บหลักฐานใบสำคัญต้นฉบับไว้ที่ส่วนราชการนั้น เพื่อให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบ
๒. กรณีส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่ได้รับการสนับสนุน หรือรับโอนเงินทดรองราชการจากส่วนราชการที่มีวงเงินตามระเบียบนี้ ให้ส่งใบสำคัญและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินมายังส่วนราชการเจ้าของเงินภายใน ๓๐ วันทำการนับแต่วันที่ได้รับเงิน และให้ส่วนราชการเจ้าของเงินส่งเอกสารดังกล่าวให้สำนักงานงบประมาณภายใน ๓๐ วันทำการ ทั้งนี้ ระยะเวลาในการดำเนินการขอรับการจัดสรรเงินงบประมาณรายจ่ายขอใช้เงินทดรองราชการจะต้องเสร็จสิ้นภายใน ๖๐ วันทำการ (ระเบียบฯ ข้อ ๓๑ วรรคแรก)
๓. กรณีกระทรวงกลาโหมได้จัดสรรเงินทดรองราชการให้แก่หน่วยงานในสังกัด หรือกรณีสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงกลาโหมหรือสำนักงาน

ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดส่งใบสำคัญและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินมายังสำนักงาน ปลัดกระทรวงกลาโหม หรือกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ในฐานะหน่วยงานเจ้าสังกัดของสำนักงาน ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย) แล้วแต่กรณี ภายใน ๓๐ วันทำการนับแต่วันที่ได้รับเงิน และให้ส่วนราชการ ดังกล่าวส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินให้สำนักงานประมาณภายใน ๓๐ วันทำการ ทั้งนี้ ระยะเวลา ในการดำเนินการขอรับการจัดสรรเงินงบประมาณรายจ่ายเพื่อชดใช้เงินทดรองราชการจะต้องเสร็จสิ้นภายใน ๖๐ วันทำการ (ระเบียบฯ ข้อ ๓๑ วรรคสอง)

สำหรับการจัดทำรายงานการจ่ายเงินทดรองราชการ ส่งไปยังคณะผู้บริหารการคลังประจำจังหวัด (คจ.) หรือคณะกรรมการตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายเงินทดรองราชการกระทรวงการคลัง แล้วแต่กรณี (ระเบียบฯ ข้อ ๓๒) ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมบัญชีกลางหรือคลังจังหวัด ส่วนราชการเจ้าของ วงเงินทดรองราชการ และหน่วยงานที่ได้รับเงินทดรองราชการทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคถือปฏิบัติ ตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๒๓.๓/ว ๗๐ ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

ในกรณีที่เกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้นในเดือนสิงหาคมและกันยายนและได้จ่ายเงินทดรองราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติไปแล้ว แต่ไม่สามารถจัดงบประมาณรายจ่ายเพื่อชดใช้เงินทดรองราชการ ในปีงบประมาณได้ทัน ให้นำไปขอรับการจัดสรรเงินงบประมาณรายจ่ายชดใช้ในปีงบประมาณถัดไป โดยให้ถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่ได้รับอนุมัติให้ก่อนนี้ผูกพันเกินกว่าหรือนอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม (ระเบียบฯ ข้อ ๓๓)

การจัดหาและการควบคุมพัสดุ

เพื่อให้เกิดความรอบคอบ มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ในการใช้จ่ายเงินทดรอง ราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ระเบียบฯ จึงกำหนดวิธีการจัดหาพัสดุเพื่อช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยพิบัติเป็น ๒ กรณี ดังนี้

๑. กรณีเป็นรายการค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของประชาชน และ ต้องใช้เวลาในการดำเนินการหรือให้การช่วยเหลือไม่เกิน ๗ วัน (กรณีจังหวัดอื่น นับแต่วันที่คณะกรรมการ มีมติให้การช่วยเหลือ หรือวันที่นายอำเภอ/ปลัดหัวหน้ากิ่งอำเภอ/ผู้ว่าราชการจังหวัด อนุมัติให้การช่วยเหลือ ไปก่อนในกรณีที่ไม่สามารถประชุมคณะกรรมการได้ทันทั้งที่ กรณีกรุงเทพมหานคร นับแต่วันที่ส่วนราชการ เจ้าของภารกิจดำเนินการให้ความช่วยเหลือ) ให้ผู้มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงินทดรองราชการแต่งตั้งคณะกรรมการ จัดซื้อจัดจ้างอย่างน้อย ๓ คน เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดหาเจรจาต่อรองและตกลงราคากับผู้มีอาชีพขาย หรือรับจ้างทำงานนั้นโดยตรงในราคาซึ่งไม่สูงกว่าราคาตลาดของท้องที่ในช่วงเวลาที่ภัยพิบัติเกิดขึ้น โดยผู้มีอาชีพ ขายหรือรับจ้างทำงานดังกล่าวนั้นจะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นอย่างน้อยดังต่อไปนี้

๑) ประสบการณ์หรือผลงาน

๒) สมรรถภาพ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ เครื่องมือ และโรงงาน

และเมื่อดำเนินการตกลงราคาพัสดุแล้วให้รายงานต่อผู้มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงินทดรองราชการ เพื่อพิจารณา อนุมัติและออกใบคำสั่งซื้อหรือใบสั่งจ้าง

หากการดำเนินการดังกล่าวจะไม่ทันต่อเหตุการณ์ ให้คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้ง ข้างต้นพิจารณาดำเนินการจัดซื้อหรือจัดจ้างไปก่อนได้ภายในวงเงินไม่เกินหนึ่งแสนบาท แล้วเร่งรายงาน ขอความเห็นชอบต่อผู้มีอำนาจในโอกาสแรกที่ทำได้

๒. กรณีไม่ใช้รายการค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของประชาชน และต้องใช้เวลาในการดำเนินการหรือให้ความช่วยเหลือมากกว่า ๗ วันขึ้นไป ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ

ให้ผู้มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงินทดรองราชการ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุอย่างน้อย ๓ คน เพื่อทำหน้าที่ตรวจรับพัสดุที่จัดหามา และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่คนหนึ่งหรือหลายคนทำหน้าที่จัดทำบัญชีรับ-จ่ายพัสดุที่จัดหาตามระเบียบนี้ โดยแสดงรายการและจำนวนพัสดุ พร้อมกับรายชื่อหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับมอบพัสดุ หรือข้อมูลอื่นที่แสดงถึงการแจกจ่ายเพื่อเป็นหลักฐาน

เมื่อกรณีฉุกเฉินสิ้นสุดลงและสามารถปฏิบัติตามระเบียบปกติได้แล้ว ให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุดำเนินการสำรวจพัสดุที่คงเหลืออยู่ทั้งหมด และให้นำพัสดุกงเหลือไปลงบัญชีพัสดุหรือทะเบียนครุภัณฑ์ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุดต่อไป

(ระเบียบฯ ข้อ ๓๕)

การตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายเงินทดรองราชการ

เพื่อให้การใช้จ่ายเงินทดรองราชการเป็นไปด้วยความถูกต้อง โปร่งใส ลดความซ้ำซ้อนในการใช้จ่ายเงินช่วยเหลือ ตลอดจนป้องกันการทุจริต อันจะทำให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติและการใช้จ่ายเงินทดรองราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ระเบียบฯ จึงกำหนดให้มีการตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายเงินทดรองราชการ โดยให้มีคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายเงินทดรองราชการทั้งในระดับพื้นที่จังหวัด และส่วนกลาง ดังนี้

๑. ระดับพื้นที่จังหวัด ให้คณะผู้บริหารการคลังประจำจังหวัด เรียกโดยย่อว่า คบจ. ซึ่งกระทรวงการคลังแต่งตั้ง มีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

๑) ตรวจสอบการประกาศภัยพิบัติในเขตพื้นที่จังหวัดให้เป็นไปโดยถูกต้องตามระเบียบ
๒) ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินทดรองราชการในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่จังหวัดเพื่อให้เกิด ความถูกต้องโปร่งใส

๓) รายงานผลการตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายเงินทดรองราชการในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบให้กระทรวงการคลังทราบ

โดยกำหนดให้สำนักงานคลังจังหวัดเป็นศูนย์ประสานงานเกี่ยวกับการใช้เงินทดรองราชการของจังหวัดและทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของ คบจ.

(ระเบียบฯ ข้อ ๓๗)

๒. ส่วนกลาง ให้มีคณะกรรมการตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายเงินทดรองราชการ กระทรวงการคลัง ซึ่งมีอธิบดีกรมบัญชีกลางเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้แทนสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ผู้แทนสำนักงบประมาณ เป็นกรรมการ และผู้แทนกรมบัญชีกลางเป็นกรรมการและเลขานุการ

โดยให้กรมบัญชีกลางเป็นศูนย์ตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายเงินทดรองราชการกรณีภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน และทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายเงินทดรองราชการกระทรวงการคลัง โดยให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

๑) ตรวจสอบการประกาศภัยพิบัติในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครให้เป็นไปโดยถูกต้องตามระเบียบ

๒) ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครเพื่อให้เกิดความถูกต้องโปร่งใส

๓) ตรวจสอบผลการดำเนินงานตามรายงานของ คบจ.

๔) รับปัญหาข้อร้องเรียนจากประชาชนหรือหน่วยงานเกี่ยวกับปัญหาการช่วยเหลือผู้ประสบภัยไม่ถูกต้องไม่เป็นธรรมหรือไม่เป็นไปโดยระเบียบนี้ พร้อมตรวจสอบหรือส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป

๕) รายงานผลการตรวจสอบต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ
(ระเบียบฯ ข้อ ๓๘ และข้อ ๓๙)

ในการนี้ กรมบัญชีกลางในฐานะที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลการตรวจสอบภาครัฐได้จัดทำแนวทางการตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ตามที่ระเบียบฯ ได้กำหนดไว้ รายละเอียดปรากฏตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๔๐๘.๗/ว ๑๑๖ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๖

บทเฉพาะกาล

เพื่อให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินสำหรับภัยพิบัติที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ระเบียบฯ ฉบับปัจจุบัน (ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖) มีผลใช้บังคับ สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง ระเบียบฯ ข้อ ๔๐ จึงกำหนดให้ การดำเนินการ และการใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน สำหรับภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบฉบับเดิม จนกว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จ เว้นแต่การดำเนินการขั้นตอนใดที่ยังไม่ได้เริ่มดำเนินการให้ถือปฏิบัติตามระเบียบนี้ ซึ่งสาระสำคัญของบทเฉพาะกาลในข้อ ๔๐ ของระเบียบนี้ คือ การดำเนินการ และการใช้จ่ายเงิน

กล่าวคือ ในกรณีที่เกิดภัยพิบัติขึ้นในพื้นที่ หากได้มีการประกาศภัยพิบัติและใช้จ่ายเงินเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัตินั้น ก่อนวันที่ระเบียบฯ ฉบับปัจจุบันมีผลใช้บังคับ ก็สามารถใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการภายในวงเงินตามระเบียบฯ ฉบับเดิมได้ต่อไป เว้นแต่การดำเนินการในขั้นตอนใดที่ยังมิได้เริ่มดำเนินการ ก็ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบฯ ฉบับปัจจุบัน หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าได้มีการประกาศภัยพิบัติก่อนวันที่ระเบียบฯ ฉบับปัจจุบันมีผลใช้บังคับ (๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖) แต่ยังมีได้มีการใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการแต่อย่างใด กรณีนี้ต้องใช้เงินอุดหนุนราชการภายในวงเงินตามระเบียบฯ ฉบับปัจจุบัน

ตัวอย่างที่ ๑

คำถาม กรณีการช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้ง จังหวัด ก. ได้ใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการวงเงิน ๕๐ ล้านบาท ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยไปแล้ว จำนวน ๓๕ ล้านบาท คงเหลือ ๑๕ ล้านบาท เมื่อระเบียบฉบับใหม่มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ จังหวัดจะใช้จ่ายเงินคงเหลือ ๑๕ ล้านบาท ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้ง ที่ยังคงมีสถานการณ์ต่อเนื่องได้หรือไม่

คำตอบ กรณีนี้จังหวัดได้ดำเนินการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือ และใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการจากวงเงิน ๕๐ ล้านบาท ก่อนที่ระเบียบฯ ฉบับปัจจุบัน จะมีผลใช้บังคับ จึงเป็นกรณีที่ดำเนินการและมีการใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินสำหรับภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอยู่ก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ดังนั้น หากจังหวัดยังดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้งดังกล่าวไม่แล้วเสร็จ ก็สามารถใช้จ่ายจากวงเงินคงเหลือ จำนวน ๑๕ ล้านบาท ได้ต่อไปจนกว่าจะแล้วเสร็จ เว้นแต่การดำเนินการในขั้นตอนหรือเรื่องใดที่ยังมิได้เริ่มดำเนินการก็ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบฯ ฉบับปัจจุบัน

ตัวอย่างที่ ๒

คำถาม กรณีการช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้ง จังหวัด ก. ได้ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือแล้ว ก่อนระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๕๖ จะมีผลใช้บังคับ แต่ได้ตั้งวงเงินอุดหนุนราชการภายหลังที่ระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๕๖ มีผลใช้บังคับ กรณีนี้การให้ความช่วยเหลือจะดำเนินการเบิกจ่ายจากวงเงิน ๒๐ ล้านบาท หรือ ๕๐ ล้านบาท

คำตอบ กรณีนี้ จังหวัดได้ดำเนินการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือก่อนที่ระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๕๖ จะมีผลใช้บังคับ แต่ยังไม่มีการใช้จ่ายเงิน ดังนั้น จังหวัดจึงต้องดำเนินการให้ความช่วยเหลือ โดยเบิกจ่ายจากวงเงิน ๒๐ ล้านบาท ตามระเบียบฯ ฉบับปัจจุบัน

สำหรับวิธีปฏิบัติในเรื่องอื่น ๆ ให้ดำเนินการ ดังนี้

๑. ระเบียบฯ ข้อ ๔๑ กำหนดว่า ในระหว่างที่ยังมิได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และ อัตราในการจ่ายเงินอุดหนุนราชการตามระเบียบฯ ให้ใช้หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยพิบัติที่ออกตามระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๕๖ ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ ช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติตามระเบียบฯ ซึ่งกระทรวงการคลังได้กำหนดหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินอุดหนุน ราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ ขึ้น ใช้บังคับกับกรณีการให้ความช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินแล้ว โดยประกาศ ณ วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๖ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๖ ตามหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว ๓๕ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๖ ดังนั้น ในกรณีที่มีภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินเกิดขึ้น และคณะกรรมการได้มีมติให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัย พิบัติก่อนวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๖ ส่วนราชการจะต้องดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ตามหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑

๒. ระเบียบฯ ข้อ ๔๓ กำหนดให้ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยพิบัติอำเภอ กิ่งอำเภอ และจังหวัด ตามระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๕๖ อยู่ในวันที่ระเบียบฯ (ฉบับปัจจุบัน) ใช้บังคับ ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติอำเภอ กิ่งอำเภอ และจังหวัดขึ้นใหม่ตามระเบียบฯ ดังนั้น ในกรณีที่จังหวัดยังมิได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ขึ้นใหม่ ก็ให้ผู้ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการดังกล่าวข้างต้นปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้ง คณะกรรมการฯ ตามระเบียบฉบับปัจจุบัน

แผนผังการใช้จ่ายเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ

